

Ks. ANDRZEJ HANICH, Opole

POWSTANIE I ORGANIZACJA RADIA DIECEZJI OPOLSKIEJ W LATACH 1994–2002¹

1. Powstanie i rozwój rozgłośni diecezjalnej – 2. Podstawy prawne funkcjonowania radia – 3. Statutowe cele, środki działania i struktura organizacyjna radia diecezjalnego

1. Powstanie i rozwój rozgłośni diecezjalnej

Zmiany ustrojowe w Polsce, jakie dokonały się w wyniku wyborów parlamentarnych w dniu 4 czerwca 1989 r., przyniosły również koniec monopolu PRL-u w dziedzinie mediów, w wyniku czego mogły powstać m.in. radiofonia i telewizja katolicka w naszym kraju, w tym również radio diecezji opolskiej².

¹ Artykuł niniejszy jest fragmentem większego opracowania autora, które ukazało się drukiem jako odrębna publikacja pt.: *Opolskie radio diecezjalne na tle mediów katolickich w Polsce w latach 1989–2002*, Opole 2002.

² Wybór literatury przedmiotu: M. LIS (red.), *Oređzia Papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967–2002*, Częstochowa 2002; K. KLAUZA (opr.), *Prasa, radio, telewizja, film w nauczaniu Kościoła. Antologia tekstów źródłowych*, Warszawa 1992; G. DOBROCZYŃSKI, *Kultura i Media – 3*, Warszawa 1997; Z. KOBYLŃSKA, R.D. GRABOWSKI (red.), *Dziennikarski etos*, Olsztyn 1996; Z. BAUER, E. CHUDZIŃSKI (red.), *Dziennikarstwo i świat mediów*, Kraków 1996; F. GRODZICKA, *Sieci legalnych stacji UKF FM emitujących programy Polskiego Radia i katolickie*, „Przegląd Techniki — Radio i Telewizja w Publikacjach Zagranicznych” 22 (1993), nr 3 (85), s. 1–3; A. HANICH, *Poświęcenie nowej siedziby Diecezjalnego Radia „Góra św. Anny”*, WUDO 52 (1997), nr 12, s. 504–507; R. JURANEK, *Monografia Diecezjalnego Radia „Góra św. Anny” w Opolu*, Opole 1997 (mps w Bibliotece Uniwersyteckiej UO); A. JANNUSCH, *Between Co-existence, Cooperation and Competition. Catholic radios in Poland*, „Information Bulletin” (1996), nr 3; S. JĘDRZEJEWSKI, *Radio w Polsce w 5 lat po zniesieniu monopolu państwa*, w: J. KANTYKA, M. JACHIMOWSKI (red.), *Transformacja radia w Polsce i na świecie (1990–1995). Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej przez Zakład Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w dniach 23–25 listopada 1995 r.*, Katowice 1996, s. 66–81; F. ADAMSKI (red.), *Kościół a kultura masowa*, Kraków 1982; J. CHRAPEK (red.), *Kościół a środki społecznego przekazu*, Warszawa 1990; J. GÓRALA, K. KLAUZA (red.), *Kościół o środkach komunikowania myśli*, Częstochowa 1997; A. LEPA, *Laikat wobec mass mediów w wypowiedziach Jana Pawła II*, w: A. SŁOMKOWSKA (red.), *Dylematy transformacji prasy polskiej. Materiały pomocnicze do najnowszej historii dziennikarstwa*, Warszawa 1994, s. 24–26; A. LEPA, *Mass media i tożsamość Polaków*, Częstochowa 1996; M. ŁOSKOT,

Radio diecezjalne trzeba było tworzyć od podstaw, nie mając — po latach nieobecności Kościoła w radiu czy telewizji — ani wzorców, ani odpowiednio przygotowanych ludzi.

W latach 1991–1992 podjęto więc wstępne prace koncepcyjne dotyczące przyszłego radia diecezjalnego pod kierunkiem ks. Piotra TARLINSKIEGO. Po jego wyjeździe na zagraniczne stypendium naukowe pod koniec 1992 r. bp Alfons NOSSOL zlecił ks. Andrzejowi HANICHOWI podjęcie starań o pozyskanie środków finansowych z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie oraz powierzył mu misję organizacji i kierownictwo przyszłego radia diecezjalnego.

Starania o środki finansowe nie mogły oprzeć się na budżecie diecezjalnym, który — będąc zaangażowany m.in. w budowę nowych budynków Wyższego Seminarium Duchownego przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego przy ul. Drzymały w Opolu — nie mógł wziąć na siebie ciężaru realizacji jeszcze jednej poważnej inwestycji diecezjalnej, jaką było radio.

Zwrócono więc uwagę na możliwość uzyskania dotacji na utworzenie radia w Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie. Fundacja ta — jak wiadomo — została powołana do życia, po Mszy św. celebrowanej przez bpa A. Nossola w Krzyżowej (12 listopada 1989 r.), przez rządy Polski i Niemiec, a jej głównym celem była konwersja wielomiliardowego zadłużenia Polski wobec Niemiec z okresu gierkowskiego — na dotacje finansowe projektów służących porozumieniu i współpracy obu krajów.

Z uwagi na to, że śląsko-opolski teren zamieszkuje również mniejszość niemiecka, sprawa dotacji na mającą powstać radiostację kościelną, w założeniach ekume-

Różnorodność programowa a status ekonomiczny rozgłośni katolickich w Polsce, w: KANTYKA, JACHIMOWSKI (red.), dz. cyt., s. 217–220; J. MŁOT, *Historia i charakterystyka radiofonii katolickiej w Polsce po 1989 r.*, Opole 1998 (mps w Bibliotece Uniwersyteckiej UO); S. PIĄTEK, *Komentarz do ustawy o radiofonii i telewizji*, Warszawa 1993; G. RYDLEWSKI, *Środki społecznego przekazu w nauczaniu Kościoła katolickiego*, w: A. SŁOMKOWSKA (red.), *Transformacja prasy polskiej (1989–1992). Materiały pomocnicze do najnowszej historii dziennikarstwa*, Warszawa 1992, s. 17–26; A. SŁOMKOWSKA, *Zmiany w mediach w roku poprzedzającym zniesienie cenzury*, w: TAŻ (red.), *Transformacja mediów (1989–1995). Materiały pomocnicze do najnowszej historii dziennikarstwa*, Warszawa 1996, s. 25–32; S. SOWA, *Rozgłoszenia diecezjalna środkiem nowej ewangelizacji*, „Forum Duszpasterskie” 6 (1996), nr 24, s. 39–47; A. HANICH, S. SOWA, R. JURANEK, *Radio diecezji opolskiej „Góra św. Anny” (1994–1998). Tło – początki – perspektywy*, Opole 1998; W. STOKŁOSA, *Strategia Kościoła w Polsce w dziedzinie massmediów*, (mps, Archiwum Stowarzyszenia Rozgłośni Katolickich VOX w Warszawie); M. BALOWSKI (red.), *W świecie mediów*, Opole 1999; P. WIECZOREK, *PLUS dla Gdańska*, „Gość Niedzielny” (1995), nr 5, s. 27; M. WRZESZCZ, *Radiofonia katolicka w Polsce*, „Biuletyn Informacyjny Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji” 12 (1996), nr 3, s. 5; Z. ZALEWSKI, *Radio Diecezji Opolskiej*, „Opolski Gość Niedzielny”, nr 48 z 30 listopada 1997 r.; D. RAJWA, *Kryzys Radia „PLUS” i jego wpływ na funkcjonowanie rozgłośni diecezjalnych na przykładzie Radia „PLUS” Opole*, Opole 2002 (mps w Bibliotece Uniwersyteckiej UO); S. SOWA, *Promocja wartości chrześcijańskich w radiu diecezji opolskiej — Diecezjalnym Radiu „Góra św. Anny” (1994–1998) i Radiu „PLUS” Opole (1998–2002)*, Opole 2002 (mps w Bibliotece WSZiA); K. POKORNA-IGNATOWICZ, *Kościół w świecie mediów. Historia – dokumenty – dylematy*, Kraków 2002.

niczną i ponad wszelkimi podziałami, otwartą na całe bogactwo kulturowe tej ziemi, mieściła się w statutowym zakresie działań, które ta właśnie fundacja wspierała finansowo.

Trwające ponad rok trudne starania w fundacji, wydawało się niekiedy, że prawie beznadziejne, zakończyły się nieoczekiwanie pomyślnie. Dnia 22 marca 1994 r. — kilka zaledwie dni po uchwaleniu przez Sejm Rzeczypospolitej historycznej ustawy o powołaniu Uniwersytetu Opolskiego z Wydziałem Teologicznym — diecezja opolska zanotowała na swoim koncie kolejny wielki sukces — uzyskano z fundacji znaczną dotację finansową, która umożliwiała powołanie radia kościelnego w Opolu.

Dlatego też w tym samym dniu, 22 marca 1994 r., dekretem biskupa opolskiego utworzone zostało formalnie Diecezjalne Radio *Góra Świętej Anny* w Opolu, któremu została nadana kościelna osobowość prawna.

W powołaniu się rozgłośni diecezjalnej w jej pierwszej nazwie na religijny symbol Śląska Opolskiego, jakim jest ta właśnie „góra ufnej modlitwy i nadziei”, która przez wieki łączyła w jednej wierze katolickiej pokolenia, różne kultury i języki właściwe mieszkańcom śląskiej ziemi, zawierało się bardzo czytelnie właśnie ideowe przesłanie, którego diecezjalne radio pragnęło być wyrazicielem.

Otrzymane środki finansowe z FWPN miały przeznaczenie celowe, tzn. musiały być skierowane wyłącznie na zakup sprzętu radiowego oraz na przygotowanie siedziby rozgłośni.

Początkowo myślano o tym, aby redakcję radia umieścić na Górze Świętej Anny już z racji symbolicznego znaczenia tego miejsca, a także z powodu znakomitej lokalizacji i świetnych warunków propagacji fal anteny nadawczej. Jednak kwestia m.in. znacznej odległości od Opolą (30 km) i związane z tym niedogodności spowodowały zaniechanie tego pomysłu.

Z uwagi na to, że nowa koncepcja organizacji radia diecezjalnego zakładała umiejscowienie siedziby redakcji w Opolu, a na Górze Świętej Anny już tylko nadajnika radiowego, do którego sygnał radia miał być przesyłany radiolinią z wieży kościoła katedralnego w Opolu, zaczęto szukać odpowiednich pomieszczeń dla rozgłośni kościelnej w pobliżu katedry. Nie było to ani proste, ani łatwe. W związku z tym we wrześniu 1994 r. bp A. Nossol zaakceptował pomysł, aby odkupić od prywatnych właścicieli dwie stare, zrujnowane kamienice w samym centrum opolskiej starówki, przy ulicy B. Koraszewskiego 7–9 w Opolu — pomiędzy kościołem katedralnym a rynkiem i ratuszem — i aby po ich wyburzeniu wybudować na tym miejscu nową siedzibę radia diecezjalnego.

Na czas budowy nowej siedziby radio ulokowano więc w prowizorycznie zaadaptowanych do tego celu pomieszczeniach mieszkalnych w domu katechetycznym przy placu Katedralnym 4 w Opolu, gdzie od Wielkanocy (15 kwietnia) 1995 r. w ciągu pierwszych dwóch lat funkcjonowania rozgłośni odbywała się produkcja programu.

Program radia był dziełem entuzjazmu i wysiłku twórczego kilkunastu młodych pasjonatów, w większości osób świeckich, którzy dość szybko opanowali tajniki radiowego warsztatu dziennikarskiego i dzięki którym Radio *Góra Świętej Anny* zaczęło być liczącym się nadawcą w regionie.

Szukając odpowiednich środków materialnych, umożliwiających pełną realizację budowy nowej siedziby radia oraz jego przyszłego funkcjonowania, dyrektorowi rozgłośni udało się pozyskać pomoc od wielu życzliwych osób i instytucji, gdyż środki finansowe z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej starczyły na pokrycie dwóch trzecich kosztów tego wielkiego przedsięwzięcia.

Udało się wówczas bardzo korzystnie kupić na własność diecezji m.in. przylegające do nowo nabytej posesji radia w samym centrum Opolą trzy parcele oraz znajdujące się na nich stare, zrujnowane budynki mieszkalne przy ul. Szpitalnej (w obrębie ulic: Młyńskiej i Krupniczej), w których — po ich wyburzeniu i odbudowie — mieści się obecnie centrala *Caritas* Diecezji Opolskiej i Biblioteka Polsko-Niemiecka. Udało się również zdobyć (i to nieodpłatnie) na własność Kościoła — dla potrzeb radia (pod dzierżawę) — sporą połąć (ok. 50 ha) ziemi ornej wysokiej klasy w pobliżu Opolą z państwowego zasobu popegeerowskich gruntów rolnych (będących w dyspozycji Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa).

W rezultacie skoordynowanych przez dyrektora rozgłośni prac budowlanych w ciągu 2,5 lat powstał nowy obiekt rozgłośni przy ul. B. Koraszewskiego 7–9 w Opolu — dwie odrestaurowane stylowe kamienice, znakomicie wkomponowane w zabytkową architekturę opolskiej starówki, a przy tym obiekt spełniający wszelkie wymogi profesjonalnej rozgłośni radiowej, który pod względem osiągniętego standardu plasuje opolskie radio diecezjalne w czołówce najbardziej nowoczesnych katolickich radiostacji w Polsce.

Podczas uroczystości poświęcenia nowej siedziby radia, która odbyła się dnia 16 października 1997 r.³, wieńcząc cały niezwykle trudny proces budowlano-inwes-

³ Relacja z tej uroczystości w WUDO 52 (1997), nr 12, s. 504–507. Poświęcenie rozgłośni zostało upamiętnione m.in. przez pracę magisterską, poświęconą młodemu radiu, *Monografia Diecezjalnego Radia „Góra św. Anny” w Opolu*, którą napisał i obronił na Uniwersytecie Opolskim pod koniec 1997 r. Roman Juranek, jeden z dziennikarzy rozgłośni diecezjalnej. Drugą publikacją upamiętniającą poświęcenie i otwarcie nowej siedziby radia było liczące ponad 400 stron kompendium, autorstwa dyrektora rozgłośni, ks. dra Andrzeja Hanicha, pt. *Skorowidz nazw miejscowości diecezji opolskiej — polsko-niemiecki i niemiecko-polski*, wydany przez wydawnictwo solidarnościowe SOLPRESS w Opolu i dedykowane biskupowi Alfonsowi Nossolowi, ordynariuszowi opolskiemu, z racji przypadającej w 1997 r. 65-tej rocznicy jego urodzin i 20-lecia jego posługi biskupiej na Śląsku Opolskim. Specjalną pamiątką poświęcenia i otwarcia nowej siedziby radia stała się — wydana w Opolu w 1998 r. — książka autorstwa trojga pracowników radia: Sabiny SOWY, Romana JURANKA i ks. Andrzeja HANICHA, pt. *Radio diecezji opolskiej „Góra św. Anny” (1994-1998). Tło – początki – perspektywy*, zawierająca zwięzły zarys 4-letniej historii opolskiej rozgłośni diecezjalnej i zamierzenia na przyszłość. To bogato ilustrowane opracowanie, dokumentując trud wielu osób włożony w pionierskie przedsięwzięcie powstania i organizacji opolskiej rozgłośni diecezjalnej, stało się równocześnie trwałym wyrazem serdecznej pamięci i wdzięczności wobec nich.

tycyjny, szczęśliwie doprowadzony do końca, bp A. Nossol w okolicznościowym kazaniu wygłoszonym podczas Mszy św. w opolskiej katedrze m.in. zacytował następujące słowa Ojca świętego JANA PAWŁA II, pochodzące z jego przesłania skierowanego do Episkopatu Polski podczas pielgrzymki do Ojczyzny w 1997 r.: „Istnieje potrzeba obecności Kościoła w środkach przekazu. Za ich pośrednictwem bowiem Kościół wchodzi w dialog ze światem i przy ich pomocy może kształtować sumienie człowieka. Musimy dotrzeć do świata z tym, co Kościół ma najlepszego do zaoferowania, szanując godność osoby ludzkiej i uwrażliwiając na odpowiedzialność przed Bogiem”

Realizowany samodzielnie przez cztery lata w Diecezjalnym Radiu *Góra Świętej Anny* program radiowy nie miał jednak realnych szans, aby w perspektywie czasu konkurować z innymi stacjami na coraz trudniejszym rynku medialnym.

Gdy więc tylko pojawiła się realna możliwość ogólnopolskiej konsolidacji rozgłośni katolickich, dnia 1 września 1998 r. opolska rozgłośnia diecezjalna przystąpiła do współpracy programowej ze Spółką Producentką *PLUS* w Warszawie, zmieniając równocześnie swoją dotychczasową nazwę Diecezjalne Radio *Góra Świętej Anny* na Radio *PLUS* Opole. Stała się tym samym jednym z ogniw sieci radiofonii katolickiej *PLUS*, utworzonej pod auspicjami Konferencji Episkopatu Polski, która wówczas skupiała już 27 rozgłośni diecezjalnych i parafialnych w Polsce — poza Radiem *Maryja*.

Nowe, realizowane na dobrym poziomie, programy muzyczne, informacyjne i publicystyczne, obejmujące tematykę ogólnopolską i zagraniczną, przesyłane satelitarne z centrali *PLUS*-a, mieszczącej się w siedzibie Sekretariatu Episkopatu Polski w Warszawie, weszły odtąd na stałe do programu opolskiego Radia *PLUS* i wypełniając blisko połowę całego czasu antenowego rozgłośni diecezjalnej, znakomicie wzbogaciły jej repertuar.

W ten sposób niejako spełniły się słowa Ojca św. Jana Pawła II wypowiedziane do przedstawicieli Radia *PLUS*, przy okazji jednej z audiencji generalnych: „Pan Bóg niech błogosławi Radiu *PLUS* i jego słuchaczom — niech się spełni to «plus»! Bo *PLUS* znaczy: więcej, coraz więcej (...)”

2. Podstawy prawne funkcjonowania radia

Podstawą prawną działalności rozgłośni radiowej diecezji opolskiej jest Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. — art. 20, dekret biskupa opolskiego powołujący Diecezjalne Radio *Góra Świętej Anny* z dnia 22 marca 1994 r. oraz kolejny dekret biskupa opolskiego — z dnia 1 września 1998 r. — zmieniający wspomnianą nazwę diecezjalnej rozgłośni radiowej na Radio *PLUS* Opole w związku z przystąpieniem rozgłośni do Porozumienia Programowego ze Spółką Producentką *PLUS* Sp. z o.o. w Warszawie z dniem 1 września 1998 r.

Podstawą bezpośrednią działalności emisyjnej programu radiowego jest obecnie koncesja 016/P/2001-R Krajowej Rady Radiolinii i Telewizji z dnia 12 lipca 2001 r. z późniejszymi zmianami. Poprzedziły ją wcześniejsze akty prawne, o których warto tu wspomnieć.

Na podstawie porozumienia z dnia 15 października 1990 r., zawartego pomiędzy Sekretariatem Episkopatu Polski a Ministerstwem Łączności, już w dniu 18 października 1991 r. Sekretariat Episkopatu Polski wystąpił do Ministra Łączności m.in. z opolskim wnioskiem diecezjalnym o przydzielenie częstotliwości UKF dla kościelnej radiowej stacji nadawczej w Opolu.

Po długich staraniach została w końcu przyznana diecezji opolskiej częstotliwość w tzw. „górnym” zakresie fal ultrakrótkich — 107,9 MHz na podstawie wydanego w dniu 21 stycznia 1993 r. przez Ministra Łączności *Zezwolenia na używanie częstotliwości i wykorzystanie urządzeń radiokomunikacyjnych do emisji programu katolickiego dla rozgłośni diecezjalnej w Opolu*.

Zezwolenie to zostało zamienione dnia 15 lipca 1994 r. przez KRRiTV w formalną koncesję na rozpowszechnianie programu radiofonicznego, przy czym koncesja Nr 0010/94-R została udzielona diecezji opolskiej dla rozgłośni radiowej pod nazwą *Diecezjalne Radio Góra Świętej Anny*, które rozpoczęło nadawanie programu dnia 15 kwietnia 1995 r. — na Wielkanoc.

W maju 1997 r. diecezja opolska złożyła wniosek o rozszerzenie koncesji poprzez przyznanie prawa do rozpowszechniania programu za pomocą drugiej „górnej” częstotliwości, tym razem ze stacji nadawczej zlokalizowanej w Brzeziu k. Opoła. Otrzymana we wrześniu tego samego roku decyzja o przyznaniu częstotliwości 105,7 MHz umożliwiła dotarcie z programem do jeszcze większej ilości odbiorców z terenu diecezji opolskiej.

W 1999 r. diecezja opolska wystąpiła do KRRiTV o dokonanie kolejnej zmiany (rozszerzenie) koncesji poprzez przyznanie prawa do rozpowszechniania programu za pomocą dodatkowych częstotliwości ze stacji retransmisyjnych zlokalizowanych w: Nysie (96,7 MHz), Kluczborku (93,20 MHz), Raciborzu (87,80 MHz), Dobrodzieniu (97,50 MHz) i Oleśnie (94,90 MHz), co pozwoliło ogarnąć programem cały już obszar diecezji opolskiej.

W związku z upływem w 2001 r. pierwszej 7-letniej koncesji radiowej (Nr 0010/94-R z dnia 14 lipca 1994 r.), diecezja opolska złożyła wniosek o ponowne udzielenie koncesji w ramach kolejnego procesu koncesyjnego, ogłoszonego przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji w Warszawie w dziennikach „Rzeczpospolita” i „Gazeta Wyborcza” dnia 6 marca 2001 r.

Rozpatrując wniosek diecezji opolskiej, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stwierdziła:

— diecezja opolska jest kościelną osobą prawną w rozumieniu właściwych przepisów;

- diecezja opolska wystąpiła o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programu radiowego za pomocą stacji nadawczych wymienionych w treści pkt I.5 ogłoszenia;
- diecezja prowadzi działalność nadawczą na podstawie koncesji Nr 0010/94-R z dnia 15 lipca 1994 r. Działalność nadawcza była prowadzona w ramach obowiązujących przepisów o radiofonii i telewizji;
- emitowany w okresie dotychczasowej działalności program spełniał zadania radiofonii określone w art. 1 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji;
- KRRiT stwierdziła, że diecezja posiada zabezpieczone środki na realizację niniejszej koncesji, tzn. na produkcję i rozpowszechnianie programu radiowego;
- diecezja przedstawiła projekt programu, który zapewnia realizację zadań określonych w art. 1 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji.

Wobec tego KRRiT postanowiła udzielić diecezji opolskiej koncesji na rozpowszechnianie programu radiowego. Uczyniła to dokumentem Koncesji Nr 016/P/2001-R z dnia 12 lipca 2001 r., podpisanym przez Przewodniczącego KRRiT Juliusza Brauna. Koncesja obowiązuje od dnia 15 lipca 2001 r. i wygasa z dniem 14 lipca 2008 r.

Treść zapisów koncesyjnych ma na celu realizację przewidzianego w Konkordacie między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską oraz w ustawie z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej prawa Kościoła katolickiego do posiadania i używania własnych środków społecznego przekazu na zasadach określonych w prawie polskim. Zarówno z Konkordatu, jak i z cytowanej ustawy wynika zasada wzajemnej autonomii Państwa i Kościoła katolickiego oraz obowiązek pełnego poszanowania tej zasady we wzajemnych stosunkach i współdziałaniu dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego. Realizacja wzajemnych uprawnień odbywa się przy pełnym poszanowaniu porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej i prawa kościelnego.

W celu realizacji powyższych zasad diecezja opolska, zgodnie z treścią ogłoszenia o możliwości uzyskania koncesji i złożonym wnioskiem, jest zobowiązana do emisji programu o charakterze społeczno-religijnym, którego głównym celem jest wspieranie lokalnego Kościoła w jego misji ewangelizacyjnej.

To założenie spełnia Radio *PLUS* Opole, przedstawiając odbiorcom ofertę programową, która ma pomagać w integralnym rozwoju człowieka pojmowanego jako istota religijna żyjąca w wolnym i demokratycznym społeczeństwie.

Diecezja opolska, będąca osobą prawną Kościoła i reprezentowana przez biskupa diecezjalnego, ponosi odpowiedzialność za treść nadawanego programu oraz za jego integralny charakter.

Szczegółowe zapisy koncesyjne wskazują minimalne warunki, które musi spełnić nadawany program. W ogólnym czasie nadawania programu audycje słowne nie mogą zająć mniej niż 12% tygodniowego czasu nadawania programu po odjęciu

czasu emisji reklam. Limit ten stanowi minimum, mające przesądzać o charakterze programu. Zapis koncesji określa też, że audycje i inne przekazy nie pochodzące od nadawcy, które zostały rozpowszechnione lub są rozpowszechniane równocześnie w programie innego nadawcy, nie mogą stanowić więcej niż 50% dobowego czasu nadawania programu. Reklamy nie mogą zajmować więcej niż 7% dziennego czasu nadawania programu i nie więcej niż 6 minut w ciągu godziny.

Zapisy koncesji podkreślają cel programu, jakim jest wspieranie działalności Kościoła w jego misji duszpasterskiej na obszarze diecezji stanowiącej terytorialną jednostkę organizacyjną Kościoła. Jednocześnie dla realizacji tego celu diecezja dysponuje swobodą w gospodarowaniu określonymi limitami czasu, biorąc pod uwagę konieczność uwzględnienia potrzeb duszpasterskich, co należy do kompetencji biskupa diecezjalnego.

Program ma być rozpowszechniany codziennie, przez 24 godziny na dobę. Diecezja obowiązana jest uzyskać zgodę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji na okresowe skrócenie czasu rozpowszechniania programu.

Częstotliwości UKF, które zostały przyznane diecezji opolskiej koncesją KRRiTV z 2001 r., przedstawia tabela 1.

Tab. 1. Tabela przyznanych koncesją w 2001 r. częstotliwości oraz lokalizacji i parametrów technicznych stacji nadawczych Radia *PLUS* Opole⁴ (Hter — wysokość terenu u podstawy masztu mierzona w metrach nad poziomem morza; Hant — wysokość zawieszenia środka elektrycznego anteny mierzona w metrach od poziomu terenu u podstawy masztu)

Lp.	Lokalizacja (województwo)	Obiekt	F [MHz]	Współrzędne geograficzne	Hter [m]	Hant [m]	ERP [kW]	Charakterystyka promieniowania anteny	Polaryzacja
1.	Brzezie (opolskie)	komin Elektrowni OPOLE S.A.	105,7	17E53'00" 50N45'00"	151	230	1,0	ND	V
2.	Wysoka k. Góry św. Anny (opolskie)	własny maszt diecezjalny	107,9	18E09'19" 50N27'58"	380	45	1,0	ND	V
3.	Kluczbork ul. Jana Pawła II (opolskie)	wieża kościoła	93,2	18E13'08" 50N59'00"	183	20	0,1	ND	V
4.	Racibórz ul. Kozielska 10 (śląskie)	wieża kościoła	87,8	18E12'25" 50N06'01"	228	63	0,1	ND	V
5.	Nysa ul. Św. Piotra 1 (opolskie)	wieża kościoła	96,7	17E19'24" 50N28'55"	189	35	0,05	ND	V
6.	Dobrodzień ul. Oleska 31 (opolskie)	miejska wieża ciśnien	97,5	18E26'27" 50N43'42"	252	42	0,1	ND	V
7.	Olesno ul. Kościelna 1 (opolskie)	wieża kościoła	94,9	18E25'24" 50N52'39"	242	50	0,1	ND	V

W początkach 2002 r. diecezja opolska zwróciła się do KRRiTV z prośbą o zmianę posiadanej koncesji (nr 016/P/2001-R z dnia 12 lipca 2001 r.) w odniesieniu do

⁴ Dokument koncesyjny znajduje się w Archiwum Radia *PLUS* Opole.

parametrów technicznych stacji nadawczej Radia *PLUS* Opole na kominie Elektrowni OPOLE w Brzeziu k. Opola. Chodziło o uzyskanie zgody na zwiększenie mocy promieniowanej tej stacji z 1 kW do 15 kW, przy zachowaniu posiadanej obecnie dookólnej charakterystyki promieniowania anteny i polaryzacji pionowej oraz zgody na przeniesienie do Brzezia już posiadanej bardziej korzystnej częstotliwości 107,90 MHz z nadajnika usytuowanego na maszcie w Wysokiej.

Oznacza to — po empirycznym potwierdzeniu, iż obszar diecezji pokryty jest faktycznie dobrej jakości zasięgiem wzmocnionej stacji w Brzeziu — rezygnację z dotychczasowej „kominowej” częstotliwości 105,70 MHz (przewidzianej dla stacji o dużej mocy) oraz wspomagającej częstotliwości dodatkowej w Kluczborku — 93,2 MHz. Krok ten został podyktowany wyłącznie względami ekonomicznymi, gdyż bliskie już w czasie odtworzenie całej dotychczasowej infrastruktury 7 nadajników, która coraz bardziej się dekapitalizuje, byłoby po prostu nieopłacalne.

Dalsze utrzymywanie nadajników lokalnych miałyby w nowej sytuacji sens jedynie wtedy, gdyby na ich bazie lokalne społeczności zechciały utworzyć własne lokalne radia na zasadzie tzw. rozszczepienia pasma (chodzi o codzienną kilkugodzinną emisję programu lokalnego, przy zachowaniu jedności programowej w pozostałym czasie antenowym z rozgłośnią centralną w Opolu). Przykładem na to może być Dobrodzień, którego mieszkańcy wyrazili pragnienie posiadania u siebie takiego radia lokalnego. Pod auspicjami miejscowej parafii pw. Św. Marii Magdaleny ufundowano funkcjonujący w Dobrodzieniu retransmisyjny nadajnik radiowy i urządzono wyposażone w wysokiej klasy sprzęt radiowy profesjonalne studio emisyjne, mieszczące się na plebanii. W tej sprawie oczekujemy nadal na decyzję KRRiTV.

3. Statutowe cele, środki działania i struktura organizacyjna radia diecezjalnego

Jak stwierdza statut rozgłośni, zatwierdzony przez biskupa opolskiego: Radio *PLUS* Opole jest rozgłośnią radiową diecezji opolskiej. Podstawowym celem działalności tego katolickiego radia jest zatem upowszechnianie wartości chrześcijańskich wśród słuchaczy oraz kształtowanie ich postaw i zachowań w życiu prywatnym i społecznym, opartych na nauczaniu Kościoła w duchu soborowego ekumenizmu. Do szczegółowych celów działania Radia *PLUS* Opole zaliczyć należy:

- czynny udział w ewangelizacyjnej misji Kościoła;
- służyć mieszkańcom diecezji opolskiej rzetelną informacją z życia Kościoła lokalnego w kraju i na świecie;
- krzewienie ekumenicznej otwartości na obecność innych wyznań chrześcijańskich i grup ludnościowych na Śląsku Opolskim;
- zaspakajanie religijnych, duchowych, intelektualnych, kulturalnych i zawodowych potrzeb słuchaczy;

- proponowanie godziwych form rozrywki, publicystyki, reklamy i informacji komercyjnej;
- kształtowanie opinii publicznej w oparciu o wartości chrześcijańskie, a zwłaszcza o społeczne nauczanie Kościoła;
- prezentowanie spektrum życia społecznego, gospodarczego, religijnego i kulturalnego regionu opolskiego.

Radio *PLUS* Opole swoje cele i zadania realizuje przy pomocy następujących środków:

- utworzenie centralnego studia radiowego w Opolu przy ul. B. Koraszewskiego 7–9⁵ i jego filii terenowych w większych ośrodkach miejskich diecezji opolskiej (rys. 1);
- tworzenie odpowiednich struktur organizacyjnych;
- nawiązywanie współpracy z innymi jednostkami emisyjnymi programu radiowego, jak również telewizją oraz prasą, zwłaszcza katolicką, oraz z Katolicką Agencją Informacyjną;
- pozyskiwanie i stałą współpracę z zawodowymi i społecznymi pracownikami i współpracownikami;
- prowadzenie szkolenia i doształcania pracowników i współpracowników;
- stałą współpracę z odpowiednimi strukturami Kościoła, zwłaszcza w zakresie formowania właściwego kształtu programu;
- nawiązywanie kontaktów i wymianę doświadczeń z innymi rozgłościami katolickimi, zarówno w kraju, jak i za granicą.

Radio *PLUS* Opole posiada wyłącznie kościelną osobowość prawną, w rozumieniu art. 4 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r., przyznaną dekretem biskupa opolskiego z dnia 22 marca 1994 r. *In foro civile*: Radio *PLUS* Opole, jako agenda diecezji opolskiej, działająca w opar-

⁵ Poza studiami produkcyjnymi i emisyjnymi oraz pomieszczeniami redakcyjnymi mieszczącymi się w budynku rozgłośni, Radio *PLUS* Opole posiada znakomitą bazę nadawczą, która składa się z jednego nadajnika głównego o mocy 5 kW (od 14 sierpnia 2002 r.), połączonego z nowym systemem anten nadawczych na kominie Elektrowni OPOLE w Brzeziu, zainstalowanych na wysokości 250 m w lipcu 2002 r. System ten zaprojektowany został przez firmę *ANEX* inż. Andrzeja Postawki z Wrocławia. Budowa tego systemu anten pozwoliła uzyskać silniejszą moc promieniowania fal (15 kW), a także — zgodną z koncesją — dookólną charakterystykę promieniowania. Pozwala on w bliskiej przyszłości zmniejszyć ilość nadajników wspomagających. Zastosowane w nowym systemie antenowym elementy zapewniają możliwość wykorzystania systemu antenowego do przyszłościowej radiodifuzji cyfrowej w systemie DAB. Dosył modułacji z budynku radia w Opolu do nadajnika na kominie Elektrowni OPOLE (odległość — 11 km) odbywa się za pomocą radiolinii MAVI VL 105 z przystawką cyfrową. Pracę nadajnika głównego wspomagają nadal jeszcze 4 nadajniki retransmisyjne (CTE International TX 250), pracujące z niewielką mocą 0,05–0,1 kW, które znajdują się w miastach: Nysa, Olesno, Dobrodzień i Racibórz. Warto przy tym wiedzieć — dla porównania — że Radio OPOLE dysponuje nadajnikiem głównym oraz systemem antenowym, zainstalowanym na maszcie T.P. S.A. w Chrzelicach, o mocy promieniowanej 60 kW (103,2 UKF) oraz nadajnikiem wspomagającym w Kluczborku o mocy promieniowanej 30 kW (96,3 UKF).

ciu o wydzieloną część majątku diecezji, posiada własny regon 530949484 i NIP 754-10-03-858, ale nie jest zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, gdyż nie jest spółką prawa handlowego.

Radio utrzymywane jest z dotacji kurii (od stycznia 1996 r. stała comiesięczna dotacja w kwocie 10 tys. zł) oraz z innych darowizn, ale równocześnie posiada prawną możliwość — zgodnie z dekretem biskupa opolskiego i z koncesją KRRiTV — na prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Polega ona w praktyce na wydzierżawianiu pomieszczeń w obiekcie rozgłośni oraz na emisji reklam (od 12 września 1996 r. radio rozpoczęło emisję płatnych reklam, z których wpływy były i są nadal niewielkie), z czego dochód przeznaczony jest na cele statutowe radia.

Strukturę organizacyjną Radia *PLUS* Opole tworzą: cztery redakcje programowe: religijna, informacyjna, muzyczna i kulturalno-publicystyczna, a także działy: administracji, promocji i marketingu, techniczny oraz finansowo-księgowy. Zarysowana struktura organizacyjna radia może ulegać zmianom przez połączenie stanowisk i funkcji, bądź przekształcenie istniejących lub powstanie nowych redakcji i działów.

W radiu pracuje obecnie (stan na dzień 30 listopada 2002 r.) dziesięć osób zatrudnionych etatowo, z których sześcioro tworzy ścisły zespół dziennikarsko-redakcyjny, zajmujący się produkcją programu lokalnego, a pozostałe cztery osoby zajmują się innymi dziedzinami funkcjonowania rozgłośni.

Całokształtem pracy radia kieruje dyrektor – redaktor naczelny (stanowiska te były do kwietnia 2002 r. rozdzielone, tzn. pełniły je dwie różne osoby; w kwietniu 2002 r. nastąpiło personalne połączenie obydwu funkcji). Dyrektora powołuje i odwołuje biskup opolski. Kluczowymi dla radia organami statutowymi są ponadto: komisja rewizyjna i rada programowa.

Die Entstehung und Einrichtung der Kirchenrundfunks des Bistums Oppeln

Zusammenfassung

Der Medienpluralismus ist in Polen als Ergebnis der gesellschaftlichen und politischen Wende des Jahres 1989 aufgetreten. Die danach folgenden 13 Jahre waren durch eine ungewöhnlich dynamische Entwicklung der Medien gekennzeichnet. In dieser Zeit entstanden in Polen auch der katholische Rundfunk und der katholische Fernsehen. Auf dem Medienmarkt erschien eine ganze Menge von Kirchen-, Diözesan- und Ordensrundfunkstationen. Im Jahre 1994 entstand auch das Radio der Diözese Oppeln, das in den ersten drei Jahren ein 24-stündiges Programm als das Diözesanradio *Góra Św. Anny* („Sankt Annaberg“) und nach der Einbeziehung ins das ganze Land umfassende Netz des katholischen Rundfunks *PLUS* im September 1998 — als Radio *PLUS-Oppeln* sendete. Die Chance, die dieses Radio mit sich bringt, beruht darauf, dass sein an Jugend orientiertes, attraktives Programm ein wesentlicher Beitrag zur Erfüllung der Hauptaufgabe der Kirche, d.h. der neuen Evangelisierung sein kann.